

Inträdesbiljett med loggbok

Lektionens ramar - Undervisning, Årskurs 4-6

Syfte

Trött på att fem minuter i början av varje lektion går åt till att få lugn och kunna börja? Lösningen finns i ett förråd nära dig och stavas *skrivbok* och i kombination med bordsplacering skapar den tydliga inramningen goda förutsättningar för en bra lektion.

Läraren reflekterar

Vi är en 1-1-skola och använder datorerna mycket i undervisningen vilket verkligen är fantastiskt! Just för att starta upp lektionen upplever jag dock att datorn är mindre bra. Mina elever sitter ofta utanför klassrummet med datorerna i knät och är engagerade i något spel eller annat mellan lektioner. Innan jag började med skrivböckerna så traskade de in med locken öppna, slog sig ner och "skulle bara" avsluta det de höll på med medan jag startade upp lektionen. Det där "ska bara" kan som vi alla vet ta en stund och det dyker lätt upp fler "ska bara"- saker under tiden man tar itu med den första, i synnerhet om lektionen startas upp med något datorn faktiskt behöver användas till.

För att göra en lång beskrivning kort, så upplevde jag att datoranvändande under de första minuterna av lektionen bidrog till att skapa en brist på fokus som färgade resten av timmen. Min önskan var att varje elev skulle ha rutinen att så fort de tar steget över tröskeln ställa om från rast- till jobbläge och det var lätt att konstatera att i mitt klassrum så åstadkommer en digital och kooperativ lektionsstart inte detta, snarare tvärtom. Därmed beslutade jag mig för att prova det rakt motsatta: analogt och enskilt. Succé.

Detta går ju att genomföra även om eleverna saknar datorer.

Metod

Nu står jag där i dörren och säger *hej hej* till var och en, pekar på uppfällda datorlock och ler ännu lite större medan en efter en letar upp sin skrivbok, slår sig ner, kollar tavlan för att få reda på dagens fråga och börjar skriva.

Förslag på ämnen att skriva om

Frågorna är alltid formulerade för att få eleverna att tänka om ämnet. Antingen repeterar dagens fråga något från förra lektionen eller så är den till för att kartlägga elevernas förförståelse. Om vi jobbar med muntliga presentationer kan en fråga vara: "Vad gör en muntlig presentation intressant att lyssna på?" eller "Vad tänker du försöka göra annorlunda i din muntliga presentation denna gång?" Andra frågor jag använt under terminen är "Hur vet du om du ska välja *de* eller *dem* när du skriver?", "Vilken av dessa meningar innehåller en metafor och hur vet du det?", "Räkna upp tre saker som måste vara med i en källhänvisning", "Vad är skillnaden på en referatmarkering och en källhänvisning?", "Vad har du för strategi för att läsa klart kapitlet om du tycker att boken är tråkig?".

Jag har medvetet undvikit mer kreativa flödesskrivningar då det är **hjärnans omställning till jobbläge**, mer än ren skrivträning jag är ute efter.

Utvärdering av loggboken

Det går nästan inte att överskatta de effekter skrivböckerna gett, en del väntade, andra oväntade men högst välkomna. För det första innebär uppstartsskrivandet att eleverna engageras i ämnet från minut ett. Frågorna är alltid relaterade till det klassen jobbar med för tillfället eller syftar till att få igång tänkandet kring något nytt.

För det andra skapar rutinen ett lugn. Alla vet vad de ska göra. Ingen tid går åt till upprop och efterslänrare märks knappt eftersom jag het enkelt inte pratar i början av lektionen. Det är bara att slå sig ner och sätta igång. Lugn och ämnesfokus var vinsterna jag förutsett och hoppats på men skrivböckerna visade sig ha fler fördelar.

Eftersom jag använder böckerna för att placera eleverna, olika beroende på vad lektionen går ut på, så behöver ingen elev någonsin fundera på vem de ska sitta bredvid. Öväntat nog verkar denna rutin bidra till att lektionen i elevernas ögon blir mer av arbetstid. Det eleverna inte vet är att jag genom böckerna har järnkoll på vad var och en förstått och drar nytta av detta genom att para ihop en elev med starkare förståelse av området med en med svagare vilket ger båda två chansen att lära sig lite mer.

Det som förvånade mig mest var hur mycket jag får reda på av vad eleverna kan genom skrivböckerna. Det hade jag inte räknat med. Ett tydligt exempel är när jag bad eleverna att berätta om en skillnad och det jag fick in var 32 fina beskrivningar. Jag hade tagit för givet att jämförelser var något gruppen behärskade och blev först stum av förvåning, sedan tacksam över att jag upptäckt detta så att jag kunde planera nästa lektion för att täppa till den luckan.

Ytterligare en välkommen bieffekt är att jag kan se att många elever använder mina svar som "mall". Det går att se hur deras skrivande i böckerna gradvis härmar min mer formella stil vilket gör att en oplanerad språkutvecklande effekt tillkom liksom på köpet. Dessutom verkar en analog enskild uppstart som denna verkar fungera preventivt när det gäller stök. Lugnet som infinner sig sätter stämningen för hela lektionen på ett fascinerande enkelt sätt.

Lgr 11

Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga (LGR 11, Kapitel 1: Skolans uppdrag, sid 9).